

بررسی تاثیر آموزش های پیش دبستانی بر رشد مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه اول ابتدایی خلیل غفاری^۱، حسین داوودی^۲، مریم سرلک^۳

چکیده

تحقیق حاضر به بررسی تاثیر آموزش های پیش دبستانی بر رشد مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه اول پرداخته است. هدف از تحقیق، مقایسه مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه اول ابتدایی که دوره پیش دبستانی را گذرانده اند، با دانش آموزانی بوده است که این دوره را نگذرانده اند. روش تحقیق، توصیفی از نوع علی-مقایسه ای بود. جامعه آماری شامل دانش آموزان پایه اول ابتدایی شهر الیگودرز بود که از بین آنها ۴۳ نفر (دو کلاس) با روش تصادفی خوشه ای تک مرحله ای و با استفاده از جدول مورگان به عنوان نمونه انتخاب شدند. داده های حاصل از تحقیق با کمک آمار توصیفی و استنباطی تحلیل شدند. نتایج آزمون مانووا نشان داد که بین دانش آموزان پایه اول پیش دبستانی رفته با دانش آموزان پیش دبستانی نرفته در تمام ابعاد مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی تفاوت معنادار وجود دارد. همچنین این تفاوت در پیشرفت تحصیلی ($f=13/361$) از گروه پیش دبستانی نرفته بیشتر بوده و در بین ابعاد مهارت های اجتماعی بعد خودکنترلی ($f=12/342$) از بقیه ابعاد از گروه پیش دبستانی نرفته تفاوت بیشتر و معنادارتری داشته است، که این امر ناشی از تاثیر معنادار و اثرگذار آموزش های پیش دبستانی بر متغیرهای مهمی چون پیشرفت تحصیلی و مهارت های اجتماعی بر روی دانش آموزان است.

کلید واژه ها: آموزش های پیش دبستانی، مهارت های اجتماعی، پیشرفت تحصیلی.

پذیرش مقاله: ۱۳۹۷/۸/۴

دریافت مقاله: ۱۳۹۷/۳/۱۱

^۱ - استادیار گروه علوم تربیتی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد گرمسار، گرمسار، ایران (نویسنده مسئول)

Ghaffari20500@yahoo.com

^۲ - استادیار گروه مشاوره، واحد خمین، دانشگاه آزاد خمین، خمین، ایران

^۳ - دانش آموخته کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، واحد الیگودرز، دانشگاه آزاد الیگودرز، الیگودرز، ایران.

مقدمه

آموزش در دوران اولیه کودکی مورد توجه و علاقه طیف وسیعی از دست اندرکاران تعلیم و تربیت، روان‌شناسان، فلاسفه و دانشمندان فیزیولوژی، بیولوژی و بسیاری از زنان و مردان حرفه‌های گوناگون بوده است. امروزه بسیاری از اندیشمندان، سال‌های پیش دبستانی را پرثمرترین سال‌ها برای یادگیری و آموزش می‌دانند و معتقدند که کودک خردسال با سرعتی بیشتر از آنچه بعدها خواهد توانست، یاد می‌گیرد و ارتباطات و تداعی‌های ذهنی اولیه او از چنان پایداری برخوردارند که در سال‌های بعدی چنین دوامی ندارد. در عصر جدید توجه و علاقه به تعلیم و تربیت در پیش دبستانی افزایش یافته و تاکید آن به خصوص در مورد ارزش‌های مفید دوران پیش از دبستان برای تمامی کودکان می‌باشد. به نظر می‌رسد که روز به روز مردم به قبول و شناخت تجارب دوران قبل از مدرسه توجه بیشتری نشان می‌دهند. در دو سه دهه اخیر در کشور ما، هم والدین و هم مربیان توجه ویژه‌ای به بهبود رشد اجتماعی کودکان پیدا کرده‌اند و این امر اهمیت تعلیم و تربیت را در دوران کودکی نشان می‌دهد. رشد انسان از تولد و حتی پیش از تولد، تا هفت سالگی مسئله‌ای است که کم و بیش در سرتاسر جهان به آن توجه کرده‌اند. اکنون این مرحله رشد را از حساس‌ترین و مهم‌ترین مراحل رشد انسان می‌دانند. سال‌های اولیه زندگی کودک از نظر تعلیم و تربیت چنان پر اهمیت است که حتی یک ساعت تأخیر در آن زیان بار است و اگر گفته شود هر کسی فرزند دوران کودکی خویش است اغراق نخواهد بود، برای پر بارتر کردن این سال‌های طلایی مراکز پیش دبستانی نقش مهمی بر عهده دارند. (کاکیا، ۱۳۸۸)

آموزش‌های پیش دبستانی به کلیه آموزش‌هایی اطلاق می‌گردد که از زمان تولد کودک شروع شده و تا آغاز اولین سال دبستان یعنی در شش سالگی ادامه می‌یابد، این دوره از اساسی‌ترین و مهم‌ترین مراحل رشد و نمو آدمی و مبنای تمام فعالیت‌های تعلیم و تربیت است. توجه به آموزش‌های پیش دبستانی و تلاش در جهت بهبود وضعیت این آموزش‌ها در جهان تحت تأثیر تلاش‌های پیشگامان تعلیم و تربیت مانند فروبل (۱۸۵۲)، مونته‌سوری (۱۹۵۲) و گزل (۱۹۸۶) در قرن هجدهم آغاز گردید (مفیدی، ۱۳۸۹).

-
1. Frobell
 2. Muntessori

هدف از ایجاد مراکز پیش دبستانی کمک به رشد جسمی، ذهنی، عاطفی و اجتماعی کودکان و در نهایت کمک به شکوفایی استعداد های آنان می باشد. کودک از لحظه ای که چشم به جهان می گشاید به کمک حواس خود با محیط اطرافش ارتباط برقرار می کند. او کنجکاو، خلاق و تشنه یادگیری است. کنجکاوی کودکان اجتماعی شده به معنای همسانی با قواعد، ارزش ها و نگرش های گروهی و اجتماعی است. در این فرآیند مهارت ها، دانش ها و شیوه های سازگاری را می آموزند و امکان روابط متقابل را در یک فرایند مستمر به دست می آورند. (اخوان تفتی و موسوی، ۱۳۸۶). به بیان دیگر رشد اجتماعی مهمترین جنبه وجود هر شخص است. یکی از وظایف اجتماعی کودک خردسال فرا گرفتن مهارت در ایجاد رابطه متقابل و موفق با همسالان است کودکان دبستانی از طریق تعامل با همسالان رفتارهایی مانند رعایت نوبت، مشارکت، همکاری و توجه به نظر دیگران و کنترل خشم را فرا می گیرند. فرا نگرفتن این مهارت ها سبب ناسازگاری و شکست تحصیلی کودک در آینده می شود (وهاب و همکاران، ۱۳۹۱)

در نقطه مقابل این امر بسیاری از روانشناسان بر این باورند که رشد ناکافی مهارت های اجتماعی نقش بسزایی در ناکامی و شکست های آتی کودکان دارد. کودکانی که توانایی های ضروری برای کارکردهای بین فردی مؤثر را یاد نگرفته اند منزوی، پرخاشگر، تندخو و مورد تنفر دیگران قرار گرفته و توان همکاری مؤثر با دیگران را ندارند و به شدت در معرض خطرات جسمی، روحی، و اخراج از مدرسه می باشند (مجبی و همکاران، ۱۳۹۰). آموزش کودکان در سال اولیه زندگی از اهمیت خاصی برخوردار است. آموزش کودکان از طریق بازی های دوستانه، محیطی را برای یادگیری کودکان به صورت مستقیم و غیرمستقیم فراهم می کند (مهدوی نیا و همکاران، ۲۰۱۰).

نمازی (۱۳۹۵) معتقد است شخصیت فرد در دوره پیش دبستانی شکل می گیرد. ارایه آموزش های اثر بخش در این دوران برای رشد بعدی کودک بسیار مهم است. کودک نیاز به شرکت در فعالیت های اجتماعی بیشتری دارد و حضور در محیط های پیش دبستانی این امکان را به او می دهد تا با دیگر همسن و سالان خود ارتباط برقرار کرده و به تدریج مهارت های اجتماعی لازم

را برای برقراری روابط اجتماعی به دست بیاورد. بسیاری از پژوهشگران مهارت اجتماعی را به عنوان زیر مجموعه ای از سازه کیفیت اجتماعی می‌دانند و معتقدند کودکان فاقد سطوح بالای مهارت های اجتماعی، نه تنها تعامل موفقیت آمیزی با همسالان خود ندارند، بلکه رفتارهای مشکل دار درونی سازی شده و برونی سازی شده را نیز بیشتر تجربه می‌کنند، افزون بر این، مهارتهای اجتماعی بالا موفقیت تحصیلی آینده را کاملاً پیش بینی می‌کنند (والثال و همکاران^۱، ۲۰۱۱، استیتون و همکاران^۲، ۲۰۰۷، احمدی و همکاران^۳، ۱۳۹۴، عصاره و همکاران^۴، ۱۳۹۲). الیون مولفه های مهارت های اجتماعی را خودکنترلی، پشتکار، خودکارآمدی تحصیلی، مهارت رهبری، توانایی ارتباط اجتماعی) می‌داند.

مهارت اجتماعی به وضوح نیازمند آموزش است یادگیری این مهارت ها وابسته به بافت و موقعیت خاص فرد است، زیرا مهارت های اجتماعی مختلفی در موقعیت ها و تکالیف گوناگون حائز اهمیت است و افراد سالم به دلیل اینکه می‌توانند نشانه های اجتماعی را شناسایی کرده و به آنها پاسخ مناسبی دهند، خود را با موقعیت های گوناگون وفق می‌دهند اما افرادی که ناتوانی های رشدی دارند در طیف گسترده ای از رفتارهای اجتماعی با کاستی مواجه می‌شوند، (اسمیت و همکاران^۵، ۲۰۱۰).

دانش آموزی که مهارت های اجتماعی لازم را کسب کرده است، فردی است که می‌تواند به خوبی با محیطش سازش کند و یا این که می‌تواند از طریق برقرار کردن ارتباط با دیگران از موقعیت های تعارض آمیز کلامی و فیزیکی اجتناب کند. این گونه دانش آموزان، رفتارهایی از خود نشان می‌دهند که منجر به پیامدهای مثبت روانی- اجتماعی، نظیر پذیرش توسط همسالان و رابطه مؤثر با دیگران می‌شود. از سوی دیگر، کسانی که مهارت های اجتماعی لازم را کسب نکرده‌اند، اغلب به اختلال های رفتاری مبتلا می‌شوند، از طرف همسالان پذیرفته نمی‌شوند، در میان همسالان و بزرگسالان محبوب نیستند و با معلم و یا سایر افراد حرفه‌ای به خوبی کنار نمی‌آیند. (مک کاسپی^۶، ۱۹۹۶، به نقل از کوچکی^۷، ۱۳۸۴). از طرفی دیگر، یکی از اهداف عالی نظام رسمی آموزش و پرورش کشور، اجتماعی کردن صحیح کودکان و نوجوانان است

-
1. Valtal et al
 2. Stewton et al
 3. Smith et al
 4. McCaspie

زیرا اجتماعی کردن کودکان موجب ارتقاء سازگاری و عملکرد تحصیلی در آنان میگردد. شواهد زیادی دال بر تاثیر گذاری ویژگیهای رفتار اجتماعی کودکان در سازگاری در مدرسه و عملکرد تحصیلی است (سونگ، ۲۰۰۹).

تحقیقات نشان داده است که رشد مهارت های اجتماعی کودکان تا حدود زیادی با قرار گرفتن در گروه ها صورت می پذیرد. با توجه به سبک زندگی امروزه که آپارتمان نشینی و تک فرزندی رواج یافته و حضور کودکان در گروه های دوستی کم رنگ شده است، این امر رشد مهارت های اجتماعی کودکان را با خطراتی مواجه کرده است، از این رو حضور کودک در دوره های پیش دبستانی قبل از شروع تحصیل می تواند این کمبود را جبران نماید. رشد اجتماعی به کودک کمک می کند تا از چگونگی ارتباط با مردم، لذت بردن از روابط اجتماعی و روش حفظ این روابط را بیاموزد. با قرار گرفتن در کنار دیگران و برقراری ارتباط، احساس ارزشمند بودن در او قوت می گیرد و در نتیجه اعتماد به نفسش افزایش می یابد. در فعالیت های گروهی شرکت می جوید و با بسیاری از قوانین اجتماعی (رعایت نوبت، احترام گذاشتن به حقوق دیگران، رعایت قوانین در بازی ها و...) آشنا می شود کودک به تدریج از طریق ارتباط با دیگران بر مهارت های اجتماعی خود می افزاید. در این دوره، دوستان و همبازی ها تأثیر بسزایی در رشد اجتماعی کودک دارند (محمدملو و همکاران، ۱۳۹۴).

اجتماعی شدن^۲ به فرایندهایی اشاره دارد که از طریق آنها فرد بی تجربه مهارت ها، الگوهای رفتاری، ارزش ها و انگیزه های مورد نیاز را فرا گرفته تا در فرهنگی که در آن رشد می کند عملکردی شایسته داشته باشد (مک کویی، ۲۰۰۷). به باور گروسک و دیویدف (۲۰۰۷) اجتماعی شدن خیابان یک طرفه نیست بلکه اعضای جدید گروه اجتماعی نیز در فرایند اجتماعی شدن فعال هستند و در پذیرش مطلبی که اعضای با سابقه تر گروه به آنها ارائه می کنند انتخاب گرند. اینکه می گوئیم کودکان دارای عاملیت هستند به این شرکتی فعال در اجتماعی شدن خود دارند و به سادگی از بزرگسالان شکل و قالب نمی گیرند (کواری، ۲۰۰۹).

-
1. Sung
 2. Socialization
 3. Maccoby
 4. Grusec & Davidov
 5. Covara

کودکانی که مهارت اجتماعی کافی کسب کرده اند در ایجاد رابطه با همسالان و یادگیری در محیط آموزشی موفق تر از کودکانی هستند که فاقد این مهارت هستند؛ چراکه مهارت های اجتماعی مطلوب سبب بهبود روابط بین فردی، رشد اجتماعی و استقلال طلبی می شود. (آذرنیوشان و همکاران، ۲۰۱۲). مهارت های اجتماعی بخش مهمی از حوزه رشد فردی است و کمبود آن در دراز مدت ضربه شدیدی به کودک وارد می کند (ماتسون و همکاران، ۲۰۱۰). یکی از مهمترین دستاوردهای دوران کودکی کسب مهارت های اجتماعی است. مهارت های اجتماعی مجموعه رفتارهای قابل قبولی است که یادگیری آن فرد را قادر می سازد با دیگران رابطه مؤثر برقرار کرده و از واکنشهای نامعقول اجتماعی خودداری کند. (اکسوی و همکاران، ۲۰۱۰).

مهارت اجتماعی به وضوح نیازمند آموزش است، یادگیری این مهارت ها وابسته به بافت و موقعیت خاص فرد است، زیرا مهارت های اجتماعی مختلفی در موقعیت های گوناگون وجود داشته و افراد سالم به دلیل اینکه می توانند نشانه های اجتماعی را شناسایی و به آنها پاسخ مناسبی دهند، خود را با موقعیت های گوناگون وفق می دهند اما افرادی که نقص رشدی دارند در طیف گسترده ای از رفتارهای اجتماعی با کاستی مواجه می شوند، (اسمیت و همکاران، ۲۰۱۰).

به منظور موفقیت و پیشرفت تحصیلی، وجود دو مؤلفه هوش و مهارت اجتماعی در کنار یکدیگر ضروری است. متأسفانه امروزه توجه و تأکید بیشتر مدارس به افزایش سطح هوش دانش آموزان متمرکز شده و مهارت های اجتماعی ناچیز انگاشته می شوند؛ در حالی که تعداد زیادی از کودکان در حالی وارد مدرسه شده که با وجود بهره هوشی مناسب، فاقد مهارت های اجتماعی لازم برای پیشرفت تحصیلی هستند، معلمان گزارش می کنند که تنها و بزرگترین چالش آنها این است که اکثریت یا همه کودکان فاقد همه یا بعضی از مهارت های اجتماعی هستند که برای پیشرفت تحصیلی لازم به نظر میرسند. (وات، ۲۰۱۱). نتایج پژوهش های اخیر حاکی از آن است که ارائه برنامه های پیش دبستانی نه تنها موجب افزایش توانایی های ذهنی

-
1. Matson et al
 2. Aksoy & et all
 3. Smith et al
 4. Whitted

کودک می گردد، بلکه اثرات درازمدتی را بر سازگاری آنان با محیط کلاس و پیشرفت تحصیلی در دوران دبستان جای می گذارد. (حجازی و سیف، ۱۳۹۲).

یکی از برجسته ترین رویکردهای بازی درمانی که برای کودکان پیش دبستانی طراحی شده، بازی درمانی با رویکرد شناختی-رفتاری است. در این رویکرد تأکید بر مشارکت کودک در درمان، از طریق مورد توجه قراردادن مواردی مانند: کنترل خود و دیگران، تسلط و پذیرش مسئولیت مسئولیت در قبال تغییر رفتار و اکتساب مهارت های اجتماعی است. در این نوع شیوه از روش هایی مانند خود نظارتی و فنون مدیریت وابستگی از جمله تقویت مثبت، شکل دهی، خاموش سازی و سرمشق دهی استفاده می شود که رشد مهارت های اجتماعی در راستای سازگاری از جمله اهداف نهایی آن هستند (آذرنيوشان و همکاران، ۲۰۱۲).

از دیگر موارد مهم در پرورش رشد اجتماعی کودک پیش دبستانی، **شعر، نقاشی** (کودک از اینکه می بیند می تواند از خود اثری به جا بگذارد، احساس رضایت و اعتماد به نفس می کند)، **گاردستی** (مهارت های اجتماعی، کار گروهی، مشارکت، رعایت نوبت، اجازه گرفتن در هنگام دست زدن به وسایل دیگران) در او توسعه می یابد، **آموزش مفاهیم علمی** (فرصت هایی برای تجربه کردن و آزمایش پیدا می کند؛ در نتیجه احساس استقلال و اعتماد به نفس پیدا می کند و قوانین اجتماعی (رعایت نوبت، انضباط) را می آموزد) (فرصت و صادقیان، ۱۳۸۹). برخی از مهارت های شناختی که جنبه های مهم آموزش مهارت های اجتماعی به شمار می آیند عبارتند از: ادراک اجتماعی، حل مساله، خودآموزی، بازشناسی شناختی و خودآزمایی. (آلیس^۱ ۱۹۶۲) برخی از مولفه های رشد مهارت های اجتماعی را از قرار زیر بر می شمرد:

۱. رشد خودکنترلی دانش آموزان: خودکنترلی^۲ یعنی فرد کنترل رفتارها، احساسات و غرایز خود را با وجود برانگیختن برای عمل داشته باشد. یک کودک با خودکنترلی زمانی را صرف فکر کردن به انتخاب ها و نتایج احتمالی می کند و سپس بهترین انتخاب را می کند (فرايز و هوفمن، ۲۰۰۹). با توجه به اینکه آموزش و پرورش پایه و اساس پیشرفت جامعه ی بشری است و دانش آموزان به عنوان هسته ی اصلی این نظام، نقش مهمی در بهبود وضعیت

1- Allis

2. Self controlling

3. Friese&Hofmann

جامعه دارند، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان به عنوان یک شاخص مهم برای ارزیابی نظام‌های آموزشی مورد توجه بوده، بنابراین شناسایی عواملی که در پیشرفت تحصیلی موثرند، میتواند به یادگیری بهتر دانش‌آموزان کمک کند. یکی از این مفاهیم، مفهوم خودکنترلی می‌باشد. شاید یکی از جامع‌ترین اهداف آموزش و پرورش در هر جامعه این است که به دانش‌آموزان آموزش داده شود تا مسئولیت اعمال خود را بپذیرند؛ مسئولیت‌پذیری با مفهومی که منبع کنترل و خودکنترلی نامیده می‌شود، ارتباط دارد (دلوسی، ۲۰۱۴). خودکنترلی توانایی کنترل امیال، رفتارها و عواطف در مواجهه با تقاضاهای بیرونی است تا بهترین عملکرد در جامعه اتفاق افتد. خودکنترلی اساس رفتاری در دستیابی به اهداف و اجتناب از تکانه منفی میباشد (دلوسی، ۲۰۱۴). در بسیاری از موقعیت‌های بغرنج و دوگانه که فرد باید دست به انتخاب بزند، باید از خودکنترلی استفاده کند، فرد برای افزایش تلاش ذهنی باید دارای توان افزایش مهارت‌های خودکنترلی باشد (یوسانی و لارنس، ۲۰۱۴).

۲. خودکارآمدی تحصیلی: داوری انسان درباره خود یکی از نکات مهم در زمینه تحصیلی است. ارزشیابی هر فرد از خود، یکی از عوامل مهم در موفقیت اوست، بعد خودکارآمدی تحصیلی که با کوشش و پافشاری در انجام تکالیف، به کارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی، خودسازماندهی، پایداری در رویارویی با دشواری‌ها تأثیر خود را در جنبه‌های گوناگون زندگی افراد بر جای می‌گذارد، متغیری مهم به شمار می‌رود. (سلیمی و همکاران، ۱۳۹۴). باورهای خودکارآمدی تحصیلی ادراک شده به مهارت‌هایی که در شخص وجود دارد مربوط نمی‌شود، بلکه به باورهایی همچون، مطالعه کردن، انجام فعالیت‌های پژوهشی، پرسیدن سؤال و شرکت در بحث‌های کلاسی و غیره اشاره دارد. این افراد با کنجکاوی و تلاش می‌توانند از راه حل‌های مناسب برای حل مشکلات خویش بهره‌برده و از خود مقاومت بیشتری برای حل مسائل تحصیلی نشان دهند (اصغری و همکاران، ۲۰۱۴). (لینت باتلر^۳، ۲۰۱۱) میگوید خودکارآمدی پایین میتواند انگیزش را نابود، آرزوها را کم‌رنگ و در توانایی شخصی تداخل

-
1. DeLice
 2. Yusiny & lawarence
 3. Lynette Butler

کند، اما کسانی که خودکارآمدی بالایی دارند بر این باورند که می توانند به طور مؤثر با رویدادها و شرایط برخورد کنند.

۳. فرآیند ارتباط اجتماعی: لیبرمن (۲۰۰۱) کنش متقابل اجتماعی را به یک فرآیند مرحله‌ای که هر مرحله نیازمند یک مجموعه از مهارت‌های متفاوت می‌باشد، تجزیه نموده است. کودک باید بتواند مهارت های فرعی موجود در مهارت اجتماعی کلی را بشناسد کودکانی که نقص مهارتی دارند، غالباً بر واکنش‌های نامناسب خود اسرار می‌وزند زیرا از درک اینکه چنین رفتارهایی پیامدهای ناخوشایند دارند، عاجزند یا نمی‌توانند رفتارهایی را که نتایج مطلوبتری به بار می‌آورند به اجرا درآورند. این مهارت‌ها افراد را در برقراری ارتباط مؤثر با دیگران، مقابله با مشکلات، حل تعارض، ابراز وجود، همدلی با هم نوعان کسب حمایت اجتماعی، سازگاری اجتماعی و بسیاری از توانمندی‌های دیگر یاری می‌کنند (نادری، ۱۳۸۸). شاخص های اصلی رشد اجتماعی شامل: استقلال: یعنی توانایی انجام کارها بدون کمک گرفتن از دیگران است. مسئولیت پذیری: یعنی پذیرفتن وظایف و نقش‌هایی که جامعه به او محول نموده است. ارتباط و سازگاری: یعنی احساس وحدت اجتماعی و برقراری روابط میان افراد یک اجتماع و همکاری با دیگران. آینده نگری، امیدواری و خوش بینی: یعنی اینکه یک فرد یادبگیرد که تصمیمات آموزش ممکن است در زندگی فردا و سال‌های آینده تاثیر بگذارد. میانه روی و خوش طبعی: یعنی متعادل نگه داشتن لذت‌ها، کامیابی‌ها و کارها که به وظایف اصلی شخص لطمه نزنند و به حد معمول فرد بتواند به همه کارهایش برسد.

امروزه پیشرفت تحصیلی نیز به عنوان یک شاخص مهم برای ارزیابی نظام های آموزشی مورد توجه قرار گرفته است. علاوه بر این عملکرد تحصیلی همواره برای معلمان، دانش آموزان، والدین و نظریه پردازان نیز حائز اهمیت بوده است. برای دانش آموزان نیز معدل تحصیلی معرف توانایی های علمی آنها برای ورود به دنیای کار و اشتغال و مقاطع تحصیلی بالاتر است. شاید به علت همین اهمیت باشد که نظریه پردازان تربیتی بسیاری از پژوهش های خود را بر شناخت عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی متمرکز کرده اند (حجازی و همکاران، ۱۳۸۸). پنج مشخصه در مدارس وجود دارد که اثرات معناداری بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می‌گذارند: رهبری

مقتدر، انتظارات بالا، تاکید بر مهارت های پایه، محیط منظم و ارزیابی منظم و مکرر دانش آموزان (به نقل از بیول و میچل، ۲۰۱۲). بطور کلی معلمانی که در نظر دانش آموزان سخت گیرترند، معلمانی که توانایی برقراری سریع نظم را در کلاس درس دارا هستند و به طور منظم از کارهای خود ارزیابی می کنند و به آنچه دانش آموز یاد گرفته، به درستی واقفند و آگاهی از مهارت های آموزشی و اصول تربیتی دارند. (دولتی و همکاران، ۱۳۹۵). شانک^۴ ۱۹۸۹ بر این باور است که انتظارات و باورهای معلم از دو جنبه بر عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان تأثیر گذار است: انتظارات معلم از دانش آموزان باعث ادراک این مسأله از سوی دانش آموزان می شود که سطح تلاش و توانایی او با توقع معلم تناسب دارد یا خیر؟ احساس از وجود یا عدم وجود تناسب بین تلاش و توقع معلم را ادراک می کند (کارشکی و همکاران، ۲۰۱۳).

به دلیل اهمیت موضوع تحقیق، تاکنون تحقیقات گسترده ای در این خصوص انجام شده، از جمله بابا احمدی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به تأثیر آموزش های پیش دبستانی بر میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه اول ابتدایی پرداختند. نتایج نشان داد دانش آموزانی که دوره پیش دبستانی را گذرانده اند در معدل بر سایر دانش آموزان برتری دارند.

پژوهش نمازی (۱۳۹۵) با هدف بررسی تأثیر آموزش پیش دبستانی بر رشد رفتارهای اجتماعی دانش آموزان پایه اول مقطع ابتدایی در شهرستان کاشمر انجام شده است. نتایج نشان داد که بین مهارت های اجتماعی دانش آموزان پایه اول ابتدایی و آموزش های پیش از دبستان رابطه معناداری وجود دارد و دانش آموزانی که از آموزش های پیش دبستانی برخوردار بوده اند در مقایسه با دانش آموزانی که از چنین آموزش هایی بی بهره بوده اند از مهارت های اجتماعی بالاتری برخوردار هستند.

کریمی و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی تأثیر دوره پیش دبستانی بر پیشرفت تحصیلی و نقش آن بر جنبه های فرهنگی و اجتماعی و روانشناسی کودک در مدرسه برای ادامه تحصیل پرداختند، با توجه به ابزار پرسشنامه که در اختیار والدین و معلمان قرار داده شد و همچنین مصاحبه ای که از معلم های مربوطه و صاحبان نظر در این خصوص به عمل آمد مشخص شد که دانش آموزانی

-
1. Bevel, R. K., & Mitchell
 2. Shang
 3. Kareshki and et all

که دوره پیش دبستانی را طی کرده اند نسبت به سایر دانش آموزان که این دوره را طی نکرده اند پیشرفت تحصیلی بهتری داشتند.

دارایی (۱۳۹۴) در تحقیقی تحت عنوان شناخت میزان تاثیر آموزش پیش دبستانی بر رشد اجتماعی دانش آموزان ابتدایی به این نتیجه رسید که آموزش و پرورش به عنوان اصلی ترین محور توسعه و پیشرفت هر جامعه بوده و در این مسیر آموزش پیش دبستانی یکی از متغیرهای محیطی است که نقش مهمی در رشد و پرورش همه جانبه ی کودکان دارد. برنامه های این دوره به گونه ای تنظیم شده اند که زمینه های مناسبی را برای رشد در تمامی جنبه های جسمی، عاطفی، اجتماعی، شناختی و خصوصاً رشد زبان و گفتار فراهم می آورند.

عصاره و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی تاثیر آموزش و پرورش پیش دبستانی بر پیشرفت تحصیلی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان دوزبانه پرداخته اند. هدف پژوهش، مقایسه پیشرفت تحصیلی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان دوزبانه پایه اول که دوره پیش دبستانی را گذرانده، با دانش آموزانی بوده که این دوره را نگذرانده اند. نتایج نشان داد که بین دانش آموزان دوزبانه پایه اول شرکت کننده پیش دبستانی با دانش آموزان فاقد این تجربه، در پیشرفت تحصیلی و سازگاری اجتماعی، تفاوت وجود دارد.

پاکدامن (۱۳۹۲) به بررسی نقش برنامه درسی مراکز پیش دبستانی و مهدهای قرآنی در مهارتهای خواندن و یادگیری خودتنظیمی دانش آموزان پایه اول دبستان پرداخت، نتایج نشان داد کودکانی که به پیش دبستانی قرآنی رفته اند از توانایی خواندن بالاتری نسبت به بقیه گروهها برخوردارند و برنامه های پیش دبستانی قرآنی بر پیشرفت مهارتهای خواندن آنان تاثیر مثبتی داشته است.

لازمی (۱۳۸۸) به بررسی رابطه آموزش پیش دبستانی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداخت، برای پژوهش حاضر تعداد ۱۰۰ دانش آموز دختر و پسر پایه اول به صورت تصادفی از بین ۱۰۳۴۴ نفر انتخاب کرد، ضریب همبستگی نشان داد که بین آموزش های پیش دبستانی با پیشرفت تحصیلی علوم (۶۷۹/۰)، فارسی (۶۱۴/۰)، نقاشی (۸۰۸/۰) و ریاضی (۵۲۴/۰) رابطه وجود دارد.

ادا گوریز و بنیاز کایران (۲۰۱۸) تحقیقی با عنوان بررسی مهارتهای اجتماعی در کودکانی که در مراکز پیش دبستانی بوده اند بر اساس دیدگاههای مادرانشان را در ترکیه انجام داده اند. این

تحقیق بر روی ۳۵۴ کودک ۵-۶ ساله در مراکز پیش دبستانی انجام شده است. یافته‌های تحقیق بیان می‌دارد که تفاوت معناداری بین کودکان در کسب مهارت‌های اجتماعی بر حسب دیدگاه‌های مادرانشان، جنسیت، وجود دارد. ابزار مورد استفاده، مقیاس ارزشیابی مهارت‌های اجتماعی آتاس سینار و تاتار (۲۰۱۶) است. علاوه بر آن یافته‌های جانبی نیز نشان می‌دهد که علاوه بر اینکه آموزش‌های موجود در زمینه مهارت‌های اجتماعی در این مراکز تاثیر گذار است، این موضوع به باورهای مادرشان که آزاد اندیشانه در تربیت مهارت‌های اجتماعی باشد یا دیکتاتوری باشد نیز مربوط است.

تحقیقی دیگر توسط کاگلا گور و نورکان کواکاک (۲۰۱۸) به تاثیر برنامه چشم انداز متعدد در تفکر بر ارتقا مهارت‌های حل مسائل اجتماعی مراکز پیش دبستانی در قبرس پرداختند. این تحقیق بر روی ۷۰ کودک (۳۲ کودک در گروه آزمایش و ۳۸ کودک در گروه کنترل) ۵-۶ ساله انجام شده و برنامه آموزشی چشم اندازهای متعدد در تفکر به مدت چند جلسه با محوریت: خودشناسی، شناخت دیگران، شناخت افراد دیگر، چشم انداز گروهی و چشم انداز جهانی و اجتماعی بر روی گروه آزمایش اجرا شده و نتایج نشان داد که این برنامه در این مراکز اثر مثبت و معناداری بر ارتقا مهارت‌های اجتماعی کودکان داشته است.

اتیکه ییلماز و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به مقایسه تنهایی و سطح مهارت‌های اجتماعی کودکان با ناتوانی‌های ویژه یادگیری بر حسب مشارکت شان در بازی در ترکیه بر روی ۵۶ کودک سنین ۷ سال و بالاتر پرداخته است. نتایج نشان داد که تفاوت‌های آشکار و معنی داری بین کودکان در مهارت‌های اجتماعی در متغیرهایی چون سن، جنسیت، تعداد فرزندان وجود ندارد لیکن بازی در مراکز پیش دبستانی و به ویژه ورزش کردن یک نقش اساسی و مثبت بر مهارت‌های اجتماعی و کاهش تنهایی در بین کودکان داشته است.

اسرا جی کاراکایا و مومین توفان (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان مهارت‌های اجتماعی، رفتارهای اجتماعی مساله محور و مدیریت کلاس درس در مراکز پیش دبستانی دولتی در ترکیه، بر روی ۴۲ معلم مراکز پیش دبستانی و ۴۲ کودک ۴ تا ۷ ساله این مراکز انجام شده و نتایج نشان می‌دهد که مشارکت معلمان این مراکز سطح بالایی از مهارت‌های اجتماعی و کلاس‌داری را به همراه داشته و کودکان در این مراکز مهارت‌های اجتماعی را از معلمان آموخته اند که شامل مشارکت اجتماعی، تعامل اجتماعی و عدم وابستگی اجتماعی را از معلمان دریافت کرده اند. همچنین نتایج

جانبی نشان داد که این تفاوت معنادار در کودکان با سن تغییر نکرده اما با جنسیت تفاوت آشکاری بین دختران و پسران در مهارتهای اجتماعی وجود دارد.

تالویو و همکاران (۲۰۱۵) به تاثیر دوره های مهارتی معلمان بر مهارت های اجتماعی دانش آموزان فنلاند پرداخته، تحقیق تجربی با پیش آزمون و پس آزمون است که در آن معلمان به دو گروه ۲۰ نفری تقسیم شده و یک گروه تحت آموزش قرار گرفته و گروه دیگر آموزش نمی بیند. نتایج نشان داد معلمانی که دوره های مهارتی را طی کرده و به کار گرفته در نتیجه مهارت های اجتماعی موجب ارتقا سطح علمی و روابط بین فردی دانش آموزان شده و در نهایت موجب بهبود عملکرد تحصیلی آنان می شود.

اسکات و هرزبرگ (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پرداختند، در این پژوهش که بر روی ۳۵۰ دانش آموز دبستانی در استرالیا انجام شد، نتایج نشان داد که یکی از شاخص های مهم در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مهارتهای اجتماعی است (عزیز، ۱۳۹۴).

ژانگ (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان آموزش مهارت های اجتماعی از طریق داستان و تاثیر آن بر پیشرفت تحصیلی کودکان پیش دبستانی به این نتیجه رسید کودکانی که در تحول قابلیت های اجتماعی شکست میخورند در معرض مواجه شدن با پیامدهای منفی شامل طرد شدن توسط همسالان، ظهور اختلالات، اخراج از مدرسه، گوشه گیری و عملکرد تحصیلی پایین هستند.

سایمن و کاسی گیت^۳ (۲۰۱۰) در تحقیقی به نتایج آموزش مهارت های اجتماعی در برنامه درسی پیش دبستانی پرداخته، و به این نتیجه رسید که مراکز پیش دبستان نه تنها اولین محیط آموزشی هستند که کودک به آن وارد میشوند بلکه اولین محیط اجتماعی جدا از خانواده است که مهارتهای اجتماعی کودکان را شکل میدهند و کودکانی که در روابط اجتماعی دچار مشکل هستند و یا توسط همسالان خود مورد پذیرش واقع نمی شوند در معرض ابتلا به ناهنجاری های رفتاری، عاطفی و تحصیلی قرار دارند.

-
1. Skut & Herzberg
 2. zhang
 3. Cimen & Kocyigit

کرامر و همکاران (۲۰۱۰) در تحقیق خود با عنوان تاثیر آموزش مهارت های اجتماعی هیجانی در مهد کودک بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به این نتیجه رسیدند که آموزش مهارت های اجتماعی - هیجانی بر موفقیت تحصیلی دانش آموزان تاثیر دارد.

نونیا، تارومی و بردنبرگ (۲۰۰۹) در تحقیق خود اثر آموزش پیش دبستانی را بر مهارت های اجتماعی و آمادگی کودکان برای مدرسه سنجیدند. نتایج نشان داد کودکانی که در دوره پیش دبستانی شرکت کردند در مقایسه با کودکانی که این دوره را طی نکرده عملکرد تحصیلی بهتری در مدرسه از خود نشان می دهند.

یون سونگ (۲۰۰۹) در پژوهش خود با عنوان بررسی رابطه مهارت های اجتماعی با پیشرفت در درس ریاضی، به این نتیجه رسید که اثر مهارت های اجتماعی بر خواندن و پیشرفت در درس ریاضی برای همه دانش آموزان قابل توجه است (موسوی، ۱۳۹۵).

یافته های این تحقیقات بیانگر تفاوت معنادار بین دانش آموزانی که دوره پیش دبستانی را گذرانده و آنان این دوره را طی نکرده اند است و آموزش های پیش دبستانی سطح نمرات پیشرفت تحصیلی را بالا می برد. همچنین آموزش پیش دبستانی نقش مهمی در رشد و پرورش همه جانبه ی کودکان دارد. برنامه های این دوره به گونه ای تنظیم شده اند که زمینه های مناسبی را برای رشد در ابعاد جسمی، عاطفی، اجتماعی، شناختی و خصوصاً رشد زبان و گفتار فراهم می آورند. اما تا کنون تحقیقی در خصوص تاثیر آموزش های این دوره بر مهارت های اجتماعی که متغیر مهمی برای زندگی در دنیای امروز است، صورت نگرفته و تحقیق حاضر به بررسی این سوال می پردازد که آیا مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پایه اول ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت معناداری داشته است؟

فرضیات تحقیق

۱. رشد خود کنترلی در دانش آموزان پایه اول دوره ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

-
1. Kramer & Et all
 2. Nanoyama, Tarumi & Berdenberg
 3. Yoon soun

۲. رشد پشتکار در دانش آموزان پایه اول دوره ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

۳. رشد خودکارآمدی تحصیلی در دانش آموزان پایه اول دوره ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

۴. رشد مهارت رهبری در دانش آموزان پایه اول دوره ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

۵. رشد توانایی ارتباط اجتماعی در دانش آموزان پایه اول دوره ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

۶. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه اول دوره ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

روش تحقیق

این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی از نوع علی مقایسه ای است، در روش تحقیق علی محقق به دنبال کشف و بررسی روابط بین عوامل و شرایط خاص یا نوعی رفتار که قبلاً وجود داشته یا رخ داده از طریق مطالعه نتایج حاصل از آنها، است. لذا محقق در پی بررسی امکان وجود روابط علت و معلولی از طریق مشاهده و مطالعه نتایج موجود و زمینه قبلی آنها به امید یافتن علت وقوع پدیده یا عمل است، به عبارت دیگر محقق در روش تحقیق علی - مقایسه ای دنبال مطالعه و بررسی علل احتمالی متغیر وابسته می باشد، زیرا متغیر وابسته و مستقل در گذشته رخ داده اند و بر همین مبنا این نوع تحقیق را غیر آزمایشی یا پس از وقوع (پس رویدادی) می نامند. (سرمد و همکاران، ۱۳۹۳). جامعه آماری این پژوهش عبارت است از کلیه دانش آموزان پایه اول ابتدایی شهر الیگودرز و معلمان آنان در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ بود. با توجه به اینکه در سالهای اخیر بیشتر خانواده ها فرزندان خود را به دوره های پیش دبستانی می فرستند و با کمتر دانش آموزی مواجه هستیم که دوره پیش دبستانی را نگذرانده است، لذا از بین مناطق حاشیه ای شهر تعداد ۶۲ دانش آموز یافته شد که این دوره ها را نگذرانده بودند، سپس با استفاده از جدول مورگان و با روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای تک مرحله ای و از بین جامعه آماری یک کلاس به تعداد ۲۲ نفر انتخاب شدند که این دوره ها را نگذرانده بودند و جهت برابری گروهها از بین دانش آموزان پیش دبستانی رفته نیز یک کلاس ۲۱ نفری به روش

مذکور انتخاب گردید. برای جمع آوری داده های تحقیق از پرسشنامه رشد مهارت های اجتماعی استاندارد موسسه تاک و ترند (۲۰۱۴) ساخته شده و تنظیم شده که دارای شش خرده مقیاس (خودکنترلی ، پشتکار ، خودکارآمدی تحصیلی، مهارت رهبری، توانایی ارتباط اجتماعی) که جنبه های مختلف رشد مهارت های اجتماعی را در دانش آموزان مورد سنجش قرار می دهد، استفاده شد. این پرسشنامه ۲۲ سوال دارد که ۱۱ سوال آن توسط معلمان و ۱۱ سوال توسط دانش آموزان پاسخ داده می شود. و برای سنجش رشد اجتماعی دانش آموزان دو سری پرسشنامه با سوالات مجزا تهیه شده که از دانش آموزان و معلم پرسیده می شود. پرسشنامه معلم سه مولفه خودکنترلی ، پشتکار و توانایی ارتباط اجتماعی داشته و پرسشنامه دانش آموزان چهار مولفه خودکنترلی ، پشتکار ، خودکارآمدی تحصیلی و مهارت رهبری دارد. منظور از رشد مهارت های اجتماعی میزان نمره ای است که فرد پاسخگو از پاسخ به پرسشنامه رشد مهارت های اجتماعی استاندارد موسسه تاک و ترند (۲۰۱۴) بدست می آورد. معیار پیشرفت تحصیلی در این تحقیق نیز نمره معدل دانش آموز در پایان سال تحصیلی پایه اول بوده است. روایی پرسشنامه به تایید متخصصان رسیده و برای بدست آوردن پایایی پرسشنامه، محقق دو گروه پرسشنامه را بین ۳۰ نفر از جامعه آماری توزیع و مقدار آلفای کرونباخ برای پرسشنامه دانش آموزان ۰/۸۷ و پرسشنامه معلمان ۰/۸۹ بدست آمد.

یافته ها

جدول ۱. مقادیر توصیفی سن نمونه مورد مطالعه

سن	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
	۴۳	۶،۰۰	۷،۰۶	۷،۲۳	۱،۹۴۹۴۸

با توجه به جدول شماره ۱ حداقل سن ۶ سال و حداکثر سن ۶،۷ سال بوده و میانگین سن آنان ۷،۳ سال و شش ماه می باشد، همچنین تعداد ۴۳ نفر دانش آموز در این تحقیق به عنوان نمونه شرکت کرده اند.

جدول ۲. آماره های توصیفی در خصوص مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی

متغیر	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار میانگین
مهارت های اجتماعی	پیش دبستانی رفته	۲۱	۳۲،۷۲۸۶	۴،۵۵۲۱۸	۰،۵۴۴۰۹
	پیش دبستانی نرفته	۲۲	۲۲،۱۶۶۶	۰،۴۲۱۶۰۳	۰،۵۲۸۴۸
پیشرفت تحصیلی	پیش دبستانی رفته	۲۱	۱۹،۹۵۷۱	۰،۹۴۶۰۶۴	۰،۳۵۲۱۲
	پیش دبستانی نرفته	۲۲	۱۷،۶۰۰۰	۳،۴۷۰۵۵	۰،۴۱۴۸۱
خود کنترلی	پیش دبستانی رفته	۲۱	۳۴،۰۸۵۷	۰،۲۶۹۲۸۴	۰،۳۹۰۷۵

1. Tak and Trend

۰٫۴۷۶۳۲	۳٫۹۸۵۲۰	۲۲٫۲۵۴۱	۲۲	پیش دبستانی نرفته	
۰٫۳۴۳۲۲	۰٫۸۷۱۶۱۴	۳۴٫۵۳۴۲	۲۱	پیش دبستانی رفته	پشتکار
۰٫۳۸۳۸۰	۳٫۲۱۱۱۳	۲۱٫۳۴۲۱	۲۲	پیش دبستانی نرفته	
۰٫۵۵۶۹۲	۰٫۵۵۹۵۳۱	۳۳٫۴۶۲۹	۲۱	پیش دبستانی رفته	خودکارآمدی تحصیلی
۰٫۶۴۱۴۵	۰٫۳۶۶۷۹۱	۲۲٫۲۵۷۱	۲۲	پیش دبستانی نرفته	
۰٫۵۳۳۴۲	۰٫۳۶۷۲۱۱	۳۲٫۳۳۴۲	۲۱	پیش دبستانی رفته	مهارت رهبری
۰٫۴۳۲۵۶	۰٫۴۲۳۲۱	۲۲٫۳۴۳۲	۲۲	پیش دبستانی نرفته	
۰٫۴۶۷۳۹	۰٫۴۶۶۵۳	۳۴٫۳۲۳۱	۲۱	پیش دبستانی رفته	توانایی ارتباط اجتماعی
۰٫۴۰۳۲۱	۰٫۳۸۶۵۳	۲۳٫۲۶۷۴	۲۲	پیش دبستانی نرفته	

معنادار بودن این تفاوت میانگین ها در تحلیل استنباطی بررسی شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون شاپیرو ویلک جهت بررسی نرمال بودن داده ها

متغیر	نوع	آماره	درجه آزادی	سطح معناداری
مهارت های اجتماعی	پیش دبستانی رفته	۰٫۹۴۱	۲۱	۰٫۹۷
	پیش دبستانی نرفته	۰٫۹۶۴	۲۲	۰٫۲۷۸
پیشرفت تحصیلی	پیش دبستانی رفته	۰٫۹۵۲	۲۱	۰٫۱۸۸
	پیش دبستانی نرفته	۰٫۹۶۹	۲۲	۰٫۳۹۷
خودکنترلی	پیش دبستانی رفته	۰٫۹۰۳	۲۱	۰٫۱۱۰
	پیش دبستانی نرفته	۰٫۹۷۸	۲۲	۰٫۶۶۹
پشتکار	پیش دبستانی رفته	۰٫۹۷۶	۲۱	۰٫۷۲۰
	پیش دبستانی نرفته	۰٫۹۶۳	۲۲	۰٫۲۶۸
خودکارآمدی تحصیلی	پیش دبستانی رفته	۰٫۹۶۴	۲۱	۰٫۱۳۰
	پیش دبستانی نرفته	۰٫۸۸۴	۲۲	۰٫۱۱۸
مهارت رهبری	پیش دبستانی رفته	۰٫۵۶۴	۲۱	۰٫۲۰۱
	پیش دبستانی نرفته	۰٫۳۸۵	۲۲	۰٫۱۴۳
توانایی ارتباط اجتماعی	پیش دبستانی رفته	۰٫۵۲۳	۲۱	۰٫۱۵۱
	پیش دبستانی نرفته	۰٫۶۱۲	۲۲	۰٫۱۶۵

نتایج حاصل از جدول فوق نشان داد که توزیع داده ها در متغیرها از مفروضه نرمال بودن پیروی می کند ($\text{sig} > 0/05$). چون سطح معناداری تمامی متغیرها از جمله مهارت اجتماعی ($0/97$) از $0/05$ بالاتر است پس مفروضه نرمال بودن توزیع داده ها برقرار است.

جدول ۴. نتایج آزمون لوین جهت بررسی همگنی واریانس

متغیر	مقدار F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
مهارت اجتماعی	۲٫۹۷۹	۱	۷۸	۰٫۰۸۹
پیشرفت تحصیلی	۰٫۷۶۲	۱	۷۸	۰٫۳۸۶
خودکنترلی	۰٫۴۳۴	۱	۷۸	۰٫۵۱۲
پشتکار	۰٫۶۰۴	۱	۷۸	۰٫۴۴۰
خودکارآمدی تحصیلی	۰٫۲۷	۱	۷۸	۰٫۸۷۱
مهارت رهبری	۰٫۳۴۱	۱	۷۸	۰٫۴۱۲
ارتباط اجتماعی	۰٫۴۴۵	۱	۷۸	۰٫۳۳۹

نتایج حاصل از آزمون لوین نشان داد که متغیر مهارت اجتماعی ۲,۹۷۹ و سطح معناداری ۰/۰۸۹ و در متغیر پیشرفت تحصیلی ۰/۷۶۲ و سطح معناداری ۰/۳۸۶ و در متغیر خود کنترلی ۰/۴۳۴ و سطح معناداری ۰/۵۱۲ و در متغیر پشتکار ۰/۶۰۴ و سطح معناداری ۰/۴۴۰ و در متغیر خودکارآمدی تحصیلی ۰/۰۲۷ و سطح معناداری ۰/۸۷۱ و در متغیر مهارت رهبری ۰/۳۴۱ و سطح معناداری ۰/۴۱۲ و در متغیر ارتباط اجتماعی ۰/۴۴۵ و سطح معناداری ۰/۳۳۹ از ۰/۰۵ بیشتر است، خطای واریانس‌ها در سطوح جنسیت برابر و مفروضه همگنی واریانس‌ها در متغیرهای مزبور تایید می‌شود.

جدول ۵. نتایج آزمون باکس جهت بررسی برابری ماتریس‌های کوواریانس متغیرهای وابسته

Box,s	مقدار f	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
۱۰۴,۱۴۳	۲,۵۰۱	۲۶	۱۲۸۴۵,۶۳۰	۰,۰۰۰

نتایج حاصل از جدول نشان داد که ماتریس‌های کوواریانس متغیر وابسته برای سطوح متغیر مستقل (جنسیت) برابر است (Box ,s M= 104.143 , $p>0.000$) پس ماتریس کوواریانس برای متغیرهای وابسته نرمال و معنادار می‌باشند.

جدول ۶. نتایج آزمون کرویت بارتلت

سهم احتمالی	مجذور خی تقریبی	درجه آزادی	سطح معناداری
۰,۰۰۰	۶۱۲,۳۷۳	۲۵	۰,۰۰۰

نتایج حاصل از جدول نشان می‌دهد که آزمون کرویت بارتلت به لحاظ آماری معنادار است (مجذور خی تقریبی = ۶۱۲,۳۷۳ و $sig<0/05$) بنابراین بین متغیرهای وابسته از سهم احتمالی و ۰/۰۵ کمتر می‌باشد و برای ادامه تحلیل همبستگی کافی وجود دارد.

جدول ۷. بررسی اثر چند متغیری جنسیت بر خرده مقیاس‌های مهارت اجتماعی

اثر	مقدار value	مقدار F	درجه آزادی فرضی	درجه آزادی خطا	سطح معناداری	مجذور اتای جزئی
اثر پیلای	۰,۹۹۸	۳۶۳۱,۴۲۳	۸,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۹۹۸
لامبدای ویلکز	۰,۰۰۲	۳۶۳۱,۴۲۳	۸,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۹۹۸
اثر هاتلینگ	۵۰۹,۶۷۳	۳۶۳۱,۴۲۳	۸,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۹۹۸
ریشه روی	۵۰۹,۶۷۳	۳۶۳۱,۴۲۳	۸,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۰,۰۰۰	۰,۹۹۸
جنسیت اثر پیلای	۰,۳۵۴	۳,۹۰۱	۸,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۰,۰۰۱	۰,۳۵۴
لامبدای ویلکز	۰,۶۴۶	۳,۹۰۱	۸,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۰,۰۰۱	۰,۳۵۴
اثر هاتلینگ	۰,۵۴۸	۳,۹۰۱	۸,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۰,۰۰۱	۰,۳۵۴
ریشه روی	۰,۵۴۸	۳,۹۰۱	۸,۰۰۰	۷۱,۰۰۰	۰,۰۰۱	۰,۳۵۴

نتایج حاصل از جدول فوق نشان می‌دهد که آزمون اثر چند متغیری جنسیت بر خرده مقیاس‌های مهارت اجتماعی معنی‌دار است. ($sig<0/05$, $f=3.901$, $sig<0/05$) مجذور اتای جزئی = ۰,۳۵۴

همانطور که در جدول میبینید اثر پیلای $f=0.354$ و مقدار $f=3/901$ و مجذور اتای $0/354$ که از $0/05$ بیشتر است که حاکی از معناداری متغیرهای وابسته بوده پس می توانیم به ارزیابی هر کدام از متغیرهای وابسته ادامه دهیم.

آزمون فرضیه اصلی:

رشد مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پایه اول پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت وجود دارد.

جدول ۸. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) برای مهارت اجتماعی و پیشرفت تحصیلی

متغیر وابسته	منبع	مجموع مجذورات	Df	مجدور میانگین	مقدار F	Sig	مجدور اتا
مهارت اجتماعی	ثابت	۳۵۲۲,۰۴۱	۱	۳۵۲۲۴,۰۴۱	۵۴۵۵,۵۱۳	۰,۰۰۰۰	۰,۹۹۸
	جنسیت	۹۹۱,۳۱۴	۱	۹۹۱,۳۱۴	۱۵,۳۴۵	۰,۰۰۰۰	۰,۱۹۳
	خطا	۴۱۳۲,۲۱۷	۷۸	۶۴,۵۶۶			
	کل	۳۶۳۷۳,۰۰۰	۸۰				
پیشرفت تحصیلی	ثابت	۱۲۰۵۲,۱۳۴	۱	۱۲۰۵۲,۱۳۴	۷۰۳۵,۲۴۶	۰,۰۰۰۰	۰,۹۹۱
	جنسیت	۰,۶۱۹	۱	۰,۶۱۹	۱۳,۳۶۱	۰,۰۰۰۰	۰,۱۹۶
	خطا	۱۰۹,۶۳۹	۷۸	۱,۷۱۳			
	کل	۱۲۲۴۷,۰۰۰	۸۰				

مطابق جدول شماره ۸ بین مقیاس مهارت های اجتماعی در دانش آموزان پیش دبستانی دیده با سایر دانش آموزان تفاوت وجود دارد. ($f=15.354$, $sig<0.05$) پس می توان گفت، مهارت اجتماعی در دانش آموزان پیش دبستانی دیده بالاتر است و این حاکی از آن است که وضعیت مهارت اجتماعی بهتری داشتند. همچنین پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پیش دبستانی دیده با سایر دانش آموزان تفاوت وجود دارد. ($f=13.361$, $sig<0.05$) پس در پیشرفت تحصیلی تفاوت معنا دار بوده و دانش آموزان پیش دبستانی دیده نمره بالاتری کسب کردند پس وضعیت پیشرفت تحصیلی بهتری داشتند. حال به بررسی فرضیات فرعی می پردازیم:

فرضیه اول: رشد خودکنترلی در دانش آموزان پایه اول دوره ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

جدول ۹. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) برای رشد خودکنترلی

متغیر وابسته	منبع	مجموع مجذورات	Df	مجدور میانگین	مقدار F	Sig	مجدور اتا
خودکنترلی	ثابت	۳۲۱۴,۵۴۱	۱	۳۲۱۴۵۳,۵۴۱	۴۴۶۴,۳۴۲	۰,۰۰۰۰	۰,۹۹۱
	جنسیت	۹۸۷,۳۱۲	۱	۹۸۷,۳۱۲	۱۲,۳۴۲	۰,۰۰۰۰	۰,۱۹۲
	خطا	۱۰۳,۵۶۹	۷۸	۵۸,۳۴۳			
	کل	۳۳۴۵۵,۰۰۰	۸۰				

همانطور که در جدول شماره ۹ مشاهده می کنید در بعد خودکنترلی دانش آموزان پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت وجود دارد ($f=12.342, sig>0.05$) پس می توان گفت رشد خودکنترلی در دانش آموزان پیش دبستانی رفته بیشتر از سایر دانش آموزان است و لذا فرض تحقیق تائید می شود.

فرضیه دوم: رشد پشتکار در دانش آموزان پایه اول دوره ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

جدول ۱۰. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) برای رشد پشتکار

متغیر وابسته	منبع	مجموع مجزورات	Df	مجدور میانگین	مقدار F	Sig	مجدور اتا
پشتکار	ثابت	۳۹۱۴,۲۷۳	۱	۳۹۱۴۴۷,۲۷۳	۲۸۶۱,۶۸۵	۰,۰۰۰	۰,۹۷۸
	جنسیت	۱۵۲۹,۰۹۱	۱	۱۵۲۹,۰۹۱	۱۱,۱۷۸	۰,۰۰۱	۰,۱۴۶
	خطا	۸۷۵۴,۵۰۰	۷۸	۱۳۶,۷۸۹			
	کل	۴۰۹۴۹۱,۰۰۰	۸۰				

همانطور که در جدول شماره ۱۰ مشاهده می کنید در بعد رشد پشتکار دانش آموزان پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت وجود دارد ($f=11.178, sig>0.05$) پس می توان گفت رشد پشتکار که تفاوت معناداری وجود دارد، در دانش آموزان پیش دبستانی رفته بیشتر از سایر دانش آموزان است.

فرضیه سوم: خودکارآمدی تحصیلی در دانش آموزان پایه اول ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

جدول ۱۱. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) برای خودکارآمدی تحصیلی

متغیر وابسته	منبع	مجموع مجزورات	Df	مجدور میانگین	مقدار F	Sig	مجدور اتا
خودکارآمدی تحصیلی	ثابت	۳۶۷۴,۲۳۱	۱	۳۶۷۴۲۲,۲۳۱	۲۵۴۵,۳۴۲	۰,۰۰۰	۰,۹۶۷
	جنسیت	۱۴۲۸,۴۰۰	۱	۱۴۲۸,۴۰۰	۱۰,۲۳۱	۰,۰۰۱	۰,۱۶۷
	خطا	۸۵۶۷,۵۰۰	۷۸	۱۲۹,۵۶۷			
	کل	۴۰۳۳۵۶,۰۰۰	۸۰				

مطابق جدول شماره ۱۱ در خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت وجود دارد ($f=10.231, sig>0.05$) پس می توان گفت در بعد خودکارآمدی تحصیلی که تفاوت معناداری وجود دارد، دانش آموزان پیش دبستانی رفته نمره بالاتری از سایر دانش آموزان کسب کردند.

فرضیه چهارم: رشد مهارت های رهبری در دانش آموزان پایه اول ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

جدول ۱۲. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) برای مهارت رهبری

متغیر وابسته	منبع	مجموع مجذورات	Df	مجدور میانگین	مقدار F	Sig	مجدور اتا
رشد مهارت رهبری	ثابت	۳۶۸۷,۱۸۹	۱	۳۶۸۷,۱۸۹	۲۹۱۴,۴۷۶	۰,۰۰۰	۰,۹۸۲
	جنسیت	۱۳۴۱,۰۷۶	۱	۱۳۴۱,۰۷۶	۱۱,۴۰۲	۰,۰۰۱	۰,۱۲۵
	خطا	۸۲۳۱,۶۰۰	۷۸	۱۳۰,۶۸۷			
	کل	۴۰۳۴۷۸,۰۰۰	۸۰				

همانطور که در جدول شماره ۱۲ مشاهده می کنید در بعد رشد مهارت رهبری دانش آموزان پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت وجود دارد ($f=12.342, sig>0.05$) پس می توان گفت در رشد مهارت رهبری که تفاوت معناداری وجود دارد، دانش آموزان پیش دبستانی رفته نمره بیشتر از سایر دانش آموزان کسب کردند.

فرضیه پنجم: توانایی ارتباط اجتماعی در دانش آموزان پایه اول ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

جدول ۱۳. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) برای ارتباط اجتماعی

متغیر وابسته	منبع	مجموع مجذورات	Df	مجدور میانگین	مقدار F	Sig	مجدور اتا
توانایی ارتباط اجتماعی	ثابت	۴۰۸۵,۰۰۵	۱	۴۰۸۵,۰۰۵	۲۵۷۳,۶۲۶	۰,۰۰۰	۰,۹۷۶
	جنسیت	۴۹۲,۰۰۵	۱	۴۹۲,۰۰۵	۱۲,۰۹۹	۰,۰۰۱	۰,۱۴۶
	خطا	۱۰۱۶۰,۱۶۷	۷۸	۱۵۸,۷۶۰			
	کل	۴۲۵۲۴۹,۰۰۰	۸۰				

مطابق جدول شماره ۱۳ در بعد رشد توانایی ارتباط اجتماعی دانش آموزان پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت وجود دارد ($f=12.099, sig>0.05$) پس می توان گفت در رشد مهارت رهبری که تفاوت معناداری وجود دارد، در دانش آموزان پیش دبستانی رفته بیشتر از سایر دانش آموزان است

فرضیه ششم: پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پایه اول دوره ابتدایی پیش دبستانی رفته با پیش دبستانی نرفته تفاوت دارد.

جدول ۱۴. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) برای پیشرفت تحصیلی

متغیر وابسته	منبع	مجموع مجذورات	Df	مجدور میانگین	مقدار F	Sig	مجدور اتا
پیشرفت تحصیلی	ثابت	۱۲۰۵۲,۱۳۴	۱	۱۲۰۵۲,۱۳۴	۷۰۳۵,۲۴۶	۰,۰۰۰	۰,۹۹۱
	جنسیت	۰,۶۱۹	۱	۰,۶۱۹	۱۳,۳۶۱	۰,۰۰۰	۰,۱۹۶
	خطا	۱۰۹,۶۳۹	۷۸	۱,۷۱۳			
	کل	۱۲۲۴۷,۰۰۰	۸۰				

همانطور که جدول شماره ۱۴ نشان می دهد، بین پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پیش دبستانی دیده با سایر دانش آموزان تفاوت وجود دارد. ($f=13.361, sig<0.05$) پس می توان

گفت در پیشرفت تحصیلی که تفاوت معناداری وجود دارد، دانش‌آموزان پیش‌دبستانی دیده نمره بالاتری کسب کردند و این حاکی از آن داشت که وضعیت پیشرفت تحصیلی بهتری داشتند.

بحث و نتیجه‌گیری

مطابق نتایج حاصل از داده‌های تحقیق، مقیاس مهارت‌های اجتماعی در بین دانش‌آموزان پیش‌دبستانی دیده با سایر دانش‌آموزان تفاوت وجود دارد. ($F= ۱۵/۳۵۴$ Sig $< ۰/۰۵$) پس می‌توان بیان کرد مهارت اجتماعی در دانش‌آموزان پیش‌دبستانی رفته بالاتر است و این حاکی از آن است که دانش‌آموزان پیش‌دبستانی وضعیت مهارت اجتماعی بهتری داشتند، علاوه بر آن در پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پیش‌دبستانی رفته نشان داد که از سایر دانش‌آموزان بهتر است و تفاوت وجود دارد لذا می‌توان گفت با توجه به نتایج حاصل از تحقیق میدانی ($Sig ۰/۰۵$ $< F= ۱۳/۳۶۱$) دانش‌آموزان پیش‌دبستانی رفته نمره بالاتری را در امتحانات کسب کردند و این حاکی از آن داشت که وضعیت پیشرفت تحصیلی بهتری داشتند. نتایج حاصل از این فرضیه با تحقیقات بابا احمدی و همکاران (۱۳۹۶)، کریمی و همکاران (۱۳۹۵)، نمازی (۱۳۹۵)، دارایی (۱۳۹۴)، عصاره و همکاران (۱۳۹۲)، پاکدامن (۱۳۹۲)، تالویو و همکاران (۲۰۱۵) نونیا، تارومی و بردنبرگ (۲۰۰۹) همسو است. لذا قابل ذکر است که در حال حاضر بسیاری از محققان اتفاق نظر دارند که مهارت‌های اجتماعی آموختنی هستند زیرا کودکانی که در محیط‌های نامناسب بزرگ شده‌اند، از لحاظ اجتماعی رفتارهای نامعقول دارند و قادر به تکلم مؤثر و مفید نیستند. با توجه به این مسائل، مسوولان نقش مهمی در طراحی برنامه‌های آموزشی مهارت‌های اجتماعی داشته‌اند و با استفاده از تجارب خود و همچنین تئوری‌های مطرح‌شده در این حوزه برنامه‌های مربوط به آموزش مهارت اجتماعی را طراحی کنند. با مرور تحلیل‌های ارائه شده در مورد مهارت‌های اجتماعی نتیجه گرفته می‌شود که کسی که دارای مهارت اجتماعی است، با دیگران طوری ارتباط برقرار می‌کند که بتواند به حقوق، رضایت خاطر یا انجام وظایف خود در حد معقولی دست یابد بی‌آنکه حقوق، رضایت خاطر یا وظایف دیگران را نادیده بگیرد و در عین حال بتواند با دیگران تعامل داشته باشد. مهارت‌های اجتماعی، رفتارهایی اکتسابی هستند که از طریق مشاهده، مدل‌سازی، تمرین و بازخورد آموخته می‌شوند. این مهارت‌ها رفتارهای کلامی و غیرکلامی را در برمی‌گیرند، پاسخ‌های مناسب و مؤثر را شامل می‌شوند، بیشتر جنبه تعاملی

داشته، تقویت های اجتماعی را به حداکثر می رسانند، براساس ویژگی ها و محیطی که فرد در آن واقع شده است، توسعه می یابند و از طریق آموزش رشد می کنند. و از آنجایی که یکی از اهداف عالی ی نظام رسمی آموزش و پرورش، اجتماعی کردن صحیح دانش آموزان است و اجتماعی کردن کودکان موجب ارتقاء سازگاری و عملکرد تحصیلی در آنان می گردد. شواهد زیادی نیز وجود دارد که نشان می دهد ویژگی های رفتار اجتماعی کودکان در سازگاری در مدرسه و عملکرد تحصیلی نقش دارد (سونگ، ۲۰۰۹). آموزش کودکان در سال اولیه زندگی از اهمیت خاصی برخوردار است. آموزش کودکان از طریق بازی های دوستانه، محیطی را برای یادگیری کودکان به صورت مستقیم و غیرمستقیم فراهم می کند. یک راه برای رسیدن به این هدف استفاده از بازی برای مقاصد آموزشی است، بازی ذهن و همچنین بدن و قلب را درگیر می کند، همچنین فرصت هایی به وجود می آورد تا یادگیرنده چگونه می تواند به عنوان یک عضو از گروه بهتر عمل کند (مهدوی نیا و همکاران، ۲۰۱۰). لذا با در نظر گرفتن نتایج تحقیق، پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان پیش دبستانی دیده نمره بالاتری کسب کردند و این حاکی از آن داشت که وضعیت پیشرفت تحصیلی بهتری داشتند. پس می توان گفت که یکی از اهداف مهم و وظایف مهم آموزش و پرورش ایجاد زمینه برای رشد همه جانبه فرد و تربیت انسان های سالم، کارآمد و مسئول برای ایفای نقش در زندگی فردی و اجتماعی است. از آنجایی که دانش آموزان به عنوان رکن اساسی نظام آموزشی، در دستیابی به اهداف آموزشی نقش و جایگاه ویژه ای دارند، توجه به این قشر از جامعه از لحاظ آموزشی و تربیتی، باروری و شکوفایی هر چه بیشتر نظام آموزشی و تربیتی جامعه را موجب می گردد. با این وجود از کل دانش آموزانی که وارد سیستم آموزش و پرورش می شوند، تعداد کمی از آنها می توانند استعداد های خود را شکوفا کنند و در این عرصه موفق گردند و به اصطلاح عملکرد تحصیلی خوبی از خود نشان دهند. (میکائیلی و همکاران، ۱۳۹۱).

کودک پیش دبستانی در این سن دوستانش را خودش برمی گزیند و خیلی زود آنها را تغییر می دهد و معمولاً به کسی دوست می گوید که مطابق میلش رفتار کند. او به بازی هایی که در آن ها به ایفای نقش و قرار گرفتن به جای دیگری می پردازد، علاقه مند است و علائق و آرزوهایش را در این گونه بازی ها نشان می دهد. به بازی های رقابتی و مشارکتی نیز علاقه نشان می دهد و توانایی انجام دادن آنها را دارد اما بیشتر تمایل دارد در بازی ها برنده باشد و اگر

جزء برندگان نباشد، ناراحت می‌شود و با گریه کردن و عصبانیت عکس العمل نشان می‌دهد. کودک پیش دبستانی با هم گروهی هایش ارتباط دوسویه برقرار می‌کند و نیاز به قانون و بازی را رفته رفته درمی‌یابد. یاد می‌گیرد انتظار بکشد، نوبت را رعایت کند و به درک قواعدی که لازمه مشارکت و تعامل صحیح و اصولی است نائل می‌گردد. او گاهی برای جلب توجه بزرگسالان و گاهی برای جلب موافقت آنان یا ترس از تنبیه، اقدام به دروغگویی می‌کند. کودک پیش دبستانی ضرورت نظم و ترتیب را درک می‌کند اما رعایت و نهادینه شدن آنها نیازمند تداوم و یادآوری مداوم است. (کاظمی و همکاران، ۱۳۹۰). همچنین فرضیات فرعی تحقیق نیز نشان دهنده تاثیر آموزش های پیش دبستانی بر ابعاد متعدد مهارتهای اجتماعی از جمله رشد خودکنترلی با $F=12/342$ ، رشد پشتکار با $F=11/178$ ، خودکار آمدی تحصیلی با $F=10/231$ ، رشد مهارت های رهبری با $F=12/342$ و توانایی ارتباط اجتماعی با $F=12/099$ در کودکان پیش دبستانی رفته در مقایسه با کودکان پیش دبستانی نرفته است، که تفاوت معناداری بین دو گروه وجود دارد.

نتایج پژوهش های مشابه نیز حاکی از آن است که ارائه برنامه های پیش دبستانی نه تنها موجب افزایش توانایی های ذهنی کودک می گردد، بلکه اثرات درازمدتی را نیز سازگاری آنان با محیط کلاس و پیشرفت تحصیلی در دوران دبستان جای می گذارد. از طرفی برای ایجاد پیشرفت در امور زندگی باید دوره ی شش ساله اول زندگی توجه خاصی مبذول شود تا زیربنای محکمی برای مراحل بعدی پی ریزی گردد، همچنین آموزش هایی می بینند که منجر به جدایی آنها از وابستگی خانواده می گردد و نیز می آموزند که زندگی فقط محصور به خانواده نیست و باید از تجربه های دیگران استفاده کنند. یکی از مهمترین دستاوردهای دوران کودکی کسب مهارت های اجتماعی است. این مهارتها مجموعه رفتارهای قابل قبولی است که یادگیری آن فرد را قادر می سازد با دیگران رابطه مؤثر برقرار کرده و از واکنشهای نامعقول اجتماعی خودداری کند. مشارکت با دیگران، آغازگر رابطه بودن، تعریف و تمجید از دیگران، جرأت ورزی، مسئولیت پذیری، همکاری و خودمهارگری رفتارهای آموخته شده و قابل

مشاهده که فرد را قادر به برقراری رابطه مؤثر با دیگران می سازند. (اکسوی و همکاران، ۲۰۱۰).

مهارت اجتماعی را باید آموزش داد و یادگیری این مهارت ها وابسته به بافت و موقعیت خاص فرد است، زیرا مهارت های اجتماعی مختلفی در موقعیت ها و تکالیف گوناگون حائز اهمیت است و افراد سالم به دلیل اینکه می توانند نشانه های اجتماعی را شناسایی کرده و به آنها پاسخ مناسبی دهند، خود را با موقعیت های گوناگون وفق می دهند اما افرادی که ناتوانی های رشدی دارند در طیف گسترده ای از رفتارهای اجتماعی با کاستی مواجه می شوند، (اسمیت و همکاران، ۲۰۱۰).

منابع

- اخوان تفتی، مهناز، موسوی (۱۳۸۶) بررسی رابطه رشد اجتماعی و رشد زبانی دختران دانش آموز پایه اول، **روانشناسی و علوم تربیتی**، شماره ۳۷
- بابا احمدی، غفار؛ بیژن بنی سرتنگی؛ وحید بابا احمدی و اصغر سعیدی، (۱۳۹۶) **تاثیر آموزش پیش دبستانی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه اول**، دومین کنگره سراسری تحول و نوآوری در علوم انسانی، شیراز، موسسه علوم و فناوری خوارزمی
- پاکدامن مجید (۱۳۹۲) اثربخشی مهدهای قرآنی و مراکز پیش دبستانی بر رشد مهارت های خود **تنظیمی** و خواندن دانش آموزان پایه اول دبستان .
- جعفری، علیرضا (۱۳۹۳) تاثیر بازی بر رشد اجتماعی کودکان پیش دبستانی **فصلنامه روانشناسی** شماره ۳۲ سال نهم
- حجازی، الهه ، رستگار، احمد ، غلامعلی لواسانی، مسعود (۱۳۸۸) **باورهای هوشی و پیشرفت تحصیلی** ، **نقش اهداف پیشرفت و درگیری تحصیلی** . پژوهش های روانشناختی ، شماره ۱۲، صص ۳۷-۴۸
- حجازی، الهه؛ سیف، سوسن (۱۳۹۲) **تاثیر آموزش پیش دبستانی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی**. مجموعه مقالات کنگره علمی کودکان پیش دبستانی
- دولتی، علی اکبر، جمشیدی، لاله، امین بیدختی، علی اکبر (۱۳۹۵) ویژگی های بایسته معلمان در بهبود فرآیند یاددهی-یادگیری مدارس هوشمند ، نشریه علمی-پژوهشی **آموزش و ارزشیابی**، سال نهم، شماره ۳۴
- سبحانی نژاد ، مهدی، حسینی، اشرف السادات (۱۳۹۳) تاثیر محتوای برنامه درسی خلاقیت محور بر رشد درک خلاق کودکان، دوره پیش دبستانی منطقه دو شهر تهران، **فصلنامه علمی پژوهشی ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی**، دوره ۳ شماره ۴

سرمد، زهره، بازرگان، عباس، حجازی، الهه (۱۳۹۳) روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه
 سلیمی، جمال؛ یوسفی، ناصر؛ سعیدزاده، حمزه (۱۳۹۴) بررسی رابطه بین جو عاطفی خانواده و عایق حرفه‌گرایی
 دانش‌آموزان؛ نقش واسطه‌ای خودکارآمدی. **روان‌شناسی مدرسه** دوره ۳ شماره ۴
 سیف، علی‌اکبر (۱۳۸۹)، **روانشناسی پرورش نوین** (روان‌شناسی یادگیری و آموزش)، تهران: نشر دوران.
 شعبانی، حسن (۱۳۸۵). **مهارت‌های آموزشی و فنون تدریس**، جلد اول و دوم، تهران: انتشارات
 عزیزی، غلام‌رضا (۱۳۹۴) **مقایسه میزان خودراهبردی یادگیری و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش
 آموزان مدارس هوشمند و عادی دوره متوسطه شهر شیراز**، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه
 آزاد مرودشت.

عصاره علیرضا، احمدی غلامعلی، عباس پور حیدرعلی (۱۳۹۲) **تأثیر آموزش و پرورش پیش دبستانی بر پیشرفت
 تحصیلی و سازگاری اجتماعی دانش‌آموزان دو زبانه اول ابتدایی، پژوهش‌های آموزش و یادگیری**
 (دانشور رفتار): دوره ۲۰ شماره ۳

فرصت، ترانه، صادقیان، نبی‌اله (۱۳۸۹) **آشنایی با راهنمای دوره پیش دبستانی (آمادگی) برای تولید
 محتوای فعالیت‌های مراکز آموزشی پیش دبستانی**، انتشارات شورا
 کاکیا، لیل (۱۳۸۸) بررسی تأثیر آموزش قبل از دبستان بر درک مطلب و سرعت خواندن در پایه اول ابتدایی مدارس
 قم در سال تحصیلی ۸۴-۸۵، پژوهشی آموزشی اطلاع‌رسانی، **مدارس کارآمد**، شماره ۷
 کریمی مزراله، مازیار و اقبال کریمی (۱۳۹۵) **بررسی تأثیر آموزش پیش دبستانی در پیشرفت تحصیلی
 دانش‌آموزان مقطع ابتدایی پسرانه شهر سنقر ۹۴**، دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در
 حوزه علوم تربیتی و روانشناسی و مطالعات اجتماعی ایران، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش
 حکمت مرتضوی.

کول، ونی (۱۳۹۱) **برنامه آموزش و پرورش در دوره پیش از دبستان**، ترجمه فرخنده مفیدی، تهران، سمت
 محبی نورالدین وند، محمدحسین، مشتاقی، سعید، شهبازی، مسعود (۱۳۹۰) رابطه بین جو عاطفی خانواده با رشد
 مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه چهارم و پنجم شهرستان مسجد سلیمان،
پژوهش در برنامه ریزی درسی، سال هشتم، دوره دوم شماره ۳۰

محمدلو، هادی، قنبری، سعید، حبیبی، مجتبی (۱۳۹۴) **اثر بخشی آموزش در افزایش مهارت‌های اجتماعی
 کودکان پیش دبستانی**، دومین کنفرانس روانشناسی کودکان و نوجوانان
 یزدخواستی، فریبا (۱۳۹۰) بررسی رابطه مهارت‌های اجتماعی و ویژگی‌های شخصیتی دانش‌آموزان عادی و
 دارای لکنت مدارس ابتدایی شهر اصفهان و مقایسه این دو متغیر در دو گروه، **پژوهش در علوم
 توانبخشی**، سال ۷ شماره ۴

Abd-Elmoteleb, Mostafa; Saha, Sudhir . (2013) The role of academic selfefficacy
 as mediator variable between perceived academic climate and academic
 performance. **Education and learning**, 2 (3), 117-129

- Aksoy P, Baran G.(2010) Review of studies aimed at bringing social skills for children in preschool period. **Procardia Social and Behavioral Sciences** 2010; 9:663–69.
- Asghari F, Saadat S, Atefi Karajvandani S, Janalizadeh Kokaneh S.(2014) [The Relationship between Academic Self-Efficacy and Psychological Well-Being, Family Cohesion, and Spiritual Health among Students of Kharazmi University]. **Iranian Journal of Medical Education**. 2014; 14(7): 581-593. [Persian]
- Atike yilmaz.(2018). Comparison of loneliness and social skill levels of children with specific learning Disabilities in terms **participation in sports.education sciences Sci,8 ,37:2-8.**
- Azarnioshan B, Behpajoo A, Ghobari-Bonab B.(2012) [Effectiveness of play therapy with cognitive- behavioral approach on behavioral problems students with mental retardation in elementary schools (Persian)]. **Research in Exceptional Children Journal**. 2012; 12(2):6-16.
- Bevel, R. K., & Mitchell, R. M. (2012). The effects of academic optimism on elementary reading achievement. **Journal of Educational Administration**, 50 (6), 773-787.
- Cagla Gur, Nurcan Kocak (2018). The Effect of TMPT program on pre-school childrens social problem solving skills. **Eurasian Journal of Educational Research** . 73(2018) p 77-94.
- Çimen, Nesrin. Sinan Koçyigit. (2010). A study on the achievement level of social skills objectives in the preschool curriculum for sixyear-olds. **Procedia Social and Behavioral Sciences** 2. 5612–5618
- Eda Gurbuz,Binnaz Kiran(2018).Reserch of Social Skills of children who Attend to Kindergarten According to the Attitudes of Mothers. **Journal of Education and training studies**,vol 6,No.3:march 2018.p 95-100.
- Esra G. Karakaya, Mumin Tufan. (2018). Social skills,problem behaviors and classroom management in Inclusive preschool setting. **Journal of Education and training studies**. Vol 6.no.5,may :123-134.
- Friese, M., Hofmann, W. (2009). Control me or I will control you: Impulses, trait self-control, and the guidance of behavior. **Journal of Research in Personality**, 43, pp. 795–805.
- Kareshki H, Bahmanabadi S, Balochzade F. (2013)[Determining the Role of Achievement Objectives in Mediating the Relationship between Classroom Assessment Structure and Academic Achievement: A Descriptive Study]. **Iranian Journal of Medical Education**. 13(2): 123-33. [Persian]
- Sung, Y. J. Y. (2009). **The Effect of Social Skills on Academic Achievement of Linguistically Diverse lementary Students: Concurrent and Longitudinal Analysis**. Doctor of Philosophy In Educational Research and Evaluation, Blacksburg, Virginia.
- Turner NE, Mc Donald J, Somerset M(2008). Life skills, mathematical reasoning and critical thinking: A curriculum for the prevention of problem gambling. **Journal of Gambling Studies**. ; 24(3):169-81

- Uren N, Stagnitti K. Pretend play,(2009) social competence and involvement in children aged 5-7 years: the concurrent validity of the Child-Initiated Pretend Play Assessment. **Aust Occup Ther J** ; 56(1): 33-40
- Walthall C., Konold T., Pianta R. Factor structure of the social skills Rating System across child gender and ethnicity. **Journal of Psychoeducational Assessment**. 2011; 23 (7): 201215.
- Whitted KS. Understanding how social and emotional skill deficits contribute to school failure. **Preventing School Failure** 2011; 55(1): 10-6.
- Zhang,Kaili Chen.(2011).Lets have fun.Teaching social skills through stories, telecommunications, and activities. **International journal of special education**. Vol 26. No: 2. 70-78.